SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 159/2021-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [redacted], [redacted], [redacted], zastúpeného JUDr. Ľubomírom Kaščákom, advokátom, Horná 35, Banská Bystrica, proti postupu Okresného súdu Bratislava III, v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 103/2006 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 100/2019-52 zo 16. júna 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 103/2006 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 100/2019-52 zo 16. júna 2020 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 103/2006 konať bez zbytočných prieťahov.

3. Okresný súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie **500 eur,** a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **567,28 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.
Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 103/2006. Sťažovateľ navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov, priznať mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 24 500 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 159/2021-18 z 20. apríla 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namieta porušenie označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 100/2019-52 zo 16. júna 2020. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh, vyjadrení účastníkov konania a vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 100/2019-52 zo 16. júna 2020, ktorý nadobudol právoplatnosť 7. júla 2020 (ďalej len „nález ústavného súdu“), vykonával okresný súd úkony v súvislosti s predložením veci Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o dovolaní, ktoré podali žalovaní. Okresný súd uznesením č. k. 16 C 103/2006-1348 zo 7. júla 2020 priznal žalovanému v 1. rade oslobodenie od súdneho poplatku za podané dovolanie. Následne vykonával procesné úkony spojené s doručovaním podaného dovolania a vyjadrení sporovým stranám navzájom. Najvyššiemu súdu bol spis na rozhodnutie o podanom dovolaní predložený 21. septembra 2020 a 2. decembra 2020 mu bol najvyšším súdom vrátený s tým, že neboli splnené podmienky na jeho predloženie.

3. Okresný súd uznesením č. k. 16 C 103/2016-1437 z 23. marca 2021 (ďalej aj „opravné uznesenie“) opravil v záhlaví jeho rozsudku č. k. 16 C 103/2006-1070 z 27. novembra 2014 označenie sťažovateľa, a to na základe jeho návrhu na opravu chýb v písaní a počítaní, ako aj iných zrejmých nesprávností, ktorý bol okresnému súdu doručený 30. decembra 2019. Sťažovateľ podal proti opravnému uzneseniu odvolanie doručené okresnému súdu 21. apríla 2021. Okresný súd uznesením č. k. 16 C 103/2016-1513 z 26. apríla 2021 priznal žalovanému v 2. rade oslobodenie od súdneho poplatku za podané dovolanie v rozsahu 100 % a uznesením č. k. 16 C 103/2006-1521 zo 4. mája 2021 rozhodol o vrátení súdneho poplatku sťažovateľovi v sume 5 eur.

II.
Argumentácia sťažovateľa

4. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, argumentujúc, že k porušeniu jeho práv označených v bode 1 tohto nálezu došlo nečinnosťou, neefektívnym a nesústredeným postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Poukazuje na skutočnosť, že okresný súd napriek jeho opakovaným žiadostiam do dňa podania ústavnej sťažnosti nevyznačil doložku právoplatnosti a vykonateľnosti na rozsudku okresného súdu č. k. 16 C 103/2006-1070 z 27. novembra 2014, ktorý nadobudol právoplatnosť v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 539/2015-1254 zo 14. mája 2019 dňa 22. júla 2019, čím mu znemožňuje podať návrh na vykonanie exekúcie. Okresný súd taktiež do dňa podania ústavnej sťažnosti nerozhodol o jeho návrhu na opravu chýb v písaní a počítaní, ako aj iných zrejmých nesprávností v jeho rozsudku č. k. 16 C 103/2006-1070 z 27. novembra 2014. Okresný súd nerozhodol ani o trovách konania prvoinštančného konania v lehote 30 dní

po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej podľa výroku jeho rozsudku č. k. 16 C 103/2006-1070 z 27. novembra 2014 a nerozhodol ani o výške trov odvolacieho konania, ktorú mu v plnom rozsahu priznal krajský súd v rozsudku č. k. 14 Co 539/2015-1254 zo 14. mája 2019. Okresný súd na jeho podania, ktorými sa domáha odstránenia nečinnosti, ako ani na jeho sťažnosti nereaguje. Uvedeným postupom mu znemožňuje podanie návrhu na exekúciu, ktorá je vzhľadom na taký dlhý čas trvania napadnutého konania ohrozená.

III.
Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd zaslal vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá chronologicky poukázala na jednotlivé úkony, ktoré okresný súd vykonával v súvislosti s prípravou veci na jej predloženie najvyššiemu súdu na účel rozhodnutia o podanom dovolaní. K námietke spôsobenia zbytočných prieťahov nevyznačením doložky právoplatnosti a vykonateľnosti uviedla, že sťažovateľ požiadal o jej vyznačenie podaním z 9. júla 2019. Následne boli doložky právoplatnosti a vykonateľnosti 7. augusta 2019 vytvorené súdnym tajomníkom č. l. 1276 a č. l. 1278 spisu. Doložka právoplatnosti rozsudku krajského súdu bola zaslaná právnemu zástupcovi sťažovateľa 13. augusta 2019. K zaslaniu doložky rozsudku okresného súdu nedošlo, keďže rozsudok okresného súdu bol vydaný ešte 27. novembra 2014 v listinnej, a nie v elektronickej podobe. Sťažovateľ spolu so žiadosťou o vyznačenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti nedoručil rovnopis rozsudku okresného súdu, a preto ho okresný súd vyzval na doručenie rovnopisu rozsudku. Okresný súd 29. apríla 2021 zaslal sťažovateľovi na jeho žiadosť po zaplatení súdneho poplatku rovnopis rozsudku okresného súdu v elektronickej podobe spolu s doložkou právoplatnosti a vykonateľnosti.

6. K námietke o spôsobení zbytočných prieťahov nerozhodnutím o návrhu sťažovateľa na vydanie opravného uznesenia zákonná sudkyňa uviedla, že tento návrh sťažovateľa bol podaný v období, keď sa spis nenachádzal na okresnom súde. Po vrátení spisu ústavným súdom 17. júna 2020 bol tento návrh sťažovateľa do spisu založený a okresný súd realizoval úkony spojené s podaním dovolania. Uznesením č. k. 16 C 103/2016-1437 z 23. marca 2021 okresný súd rozhodol o oprave záhlavia rozsudku okresného súdu v časti označenia sťažovateľa ako žalobcu, pričom sťažovateľ proti nemu podal odvolanie.

7. Vo vzťahu k sťažovateľom tvrdenému spôsobeniu prieťahov nerozhodnutím o trovách konania zákonná sudkyňa uviedla, že súd o náhrade trov konania sťažovateľa proti žalovaným na základe rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nerozhodol, keďže v spore bolo podané dovolanie a vykonávajú sa úkony súvisiace s prípravou súdneho spisu na predloženie dovolaciemu súdu. Uviedla, že po rozhodnutí dovolacieho súdu bude okresný súd postupovať v zmysle § 255 v spojení s § 262 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

III.2. Replika sťažovateľa:

Sťažovateľ k tvrdeniam okresného súdu v podstatnom uviedol, že skutočnosť, že v čase podania jeho návrhu na opravu rozsudku sa spis na okresnom súde nenachádzal a následne bol návrh (bez rozhodnutia o ňom) založený do spisu, len potvrdzuje *„neefektívnu a chaotickú organizáciu práce na tomto súde“* spôsobujúcu zbytočné významné prieťahy v konaní. Prieťahy spôsobuje

okresný súd aj v dovolacom konaní, čo vyplýva okrem iného aj zo skutočnosti, že 2. decembra 2020 najvyšší súd vrátil spis okresnému súdu ako predčasne predložený a vytkol mu konkrétne vady, pričom zbytočné prieťahy spôsobuje aj žiadosťami o predloženie plnomocenstva vo forme, ktorá nemá oporu v právnom poriadku. Vo vzťahu k prieťahom spôsobeným nevyznačením doložiek právoplatnosti a vykonateľnosti poukazuje na skutočnosť, že na jeho žiadosť z 9. júla 2019, po urgenciách z 28. decembra 2019 a 25. júna 2020 a opakovanej sťažnosti na prieťahy v konaní z 20. apríla 2021 mu okresný súd odoslal doložku právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku okresného súdu až 29. apríla 2021. Okresný súd však vyznačil doložku rozsudku s chybami, a nie v znení jeho opravného uznesenia a preto stále nemá vykonateľný exekučný titul. Zároveň poukázal na ďalšie neefektívne úkony okresného súdu v súvislosti s vyrubením súdneho poplatku za zaslanie rovnopisu rozsudku okresného súdu v elektronickej podobe. K nerozhodnutiu o trovách konania uvádza, že okresný súd spôsobuje zbytočné významné prieťahy v konaní aj tým, že dosiaľ nerozhodol o trovách prvostupňového konania, o ktorých mal rozhodnúť v lehote 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej podľa výroku jeho rozsudku č. k. 16C/103/2006-1070 z 27. novembra 2014, t. j. v lehote do 21. augusta 2019, a nerozhodol ani o výške náhrady trov odvolacieho konania, ktorú mu priznal krajský súd rozsudkom č. k. 14Co/539/2015-1254 zo 14. mája 2019 v plnom rozsahu. Zdôrazňuje, že rozhodnutia, ktorými sa konanie skončilo, právoplatnosť nadobudli a podanie dovolania nemá na rozhodovanie o trovách prvoinštančného konania a o výške náhrady trov odvolacieho konania žiadny vplyv. V závere uvádza, že stále nemá vykonateľné rozhodnutie súdu s doložkami právoplatnosti a vykonateľnosti, ktoré by bolo spôsobilým exekučným titulom, a teda stav jeho právnej neistoty odstránený nebol.

8. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov a spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.
Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na jeho tvrdení, že k porušeniu týchto jeho práv došlo nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní, ako aj jeho neefektívnym a nesústredeným konaním.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

11. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

12. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

14. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je v posudzovanom období (po právoplatnosti nálezu ústavného súdu, pozn.) rozhodovanie okresného súdu o trovách konania, vykonávanie úkonov súdu prvej inštancie v dovolacom konaní podľa § 436 a nasl. CSP, rozhodovanie o návrhu na opravu právoplatného rozsudku okresného súdu, ako aj vykonávanie ďalších úkonov okresným súdom po právoplatnom skončení veci v jeho merite. Na základe takto vymedzeného predmetu konania v posudzovanom období ústavný súd konštatuje, že postup pri rozhodovaní o trovách konania, rozhodovaní o návrhu na opravu rozsudku, či pri vykonávaní úkonov súdu prvej inštancie v dovolacom konaní a iných úkonov, ako je sťažovateľom namietané nevytvorenie a nezaslanie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti, nepovažuje za právne zložitý. Skutkovo musí v každom prípade vychádzať len z obsahu spisu. Na základe uvedeného tento postup nemožno považovať za postup všeobecného súdu, ktorý by vykazoval osobitnú náročnosť, ide o rutinnú záležitosť každodennej praxe všeobecných súdov a vylučuje tým možnosť, pre ktorú by vznikol dôvod na výrazné predĺženie napadnutého konania vo fáze po právoplatnom skončení veci v jej merite.

15. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prieťahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd konštatuje, že nezistil také správanie sťažovateľa ako strany sporu napadnutého konania v posudzovanom období, ktoré by prispelo k zbytočným prieťahom.

16. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Za neefektívnu činnosť, ktorá môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd považuje aj nesprávnu, resp. nesústredenú činnosť všeobecného súdu (m. m. II. ÚS 33/99).

17. Ústavný súd konštatuje, že argumentáciu sťažovateľa, ktorou poukazuje na spôsobenie zbytočných prieťahov nevyznačením doložky právoplatnosti a vykonateľnosti na rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu, nepovažuje za dôvodnú. Ústavný súd sa oboznámil so spisom predloženým mu v tejto veci a zistil, že doložka právoplatnosti

a vykonateľnosti rozsudku okresného súdu bola vytvorená 7. augusta 2019 (na č. l. 1278 súdneho spisu, pozn.) a doložka právoplatnosti rozsudku krajského súdu bola vytvorená taktiež v tento deň (na č. l. 1276 súdneho spisu, pozn.). Okresný súd následne zaslal vytvorenú doložku právoplatnosti rozsudku krajského súdu (ako elektronického úradného dokumentu) do elektronickej schránky právneho zástupcu sťažovateľa, ktorému táto bola doručená 8. augusta 2019. K zaslaniu doložky právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku okresného súdu nedošlo z dôvodu, že tento rozsudok bol vytvorený v listinnej podobe, pričom v zmysle § 63 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špecializovaný trestný súd a vojenské súdy v znení neskorších predpisov právoplatnosť, prípadne vykonateľnosť sa vyznačuje pripojením doložky právoplatnosti a vykonateľnosti, a to odtlačkom pečiatky na prvú stranu rovnopisu rozhodnutia alebo zmieru, spravidla do ľavého horného rohu. Pokiaľ teda sťažovateľ spolu so svojou žiadosťou o vyznačenie doložky nezaslal aj rovnopis rozsudku okresného súdu v listinnej podobe, nebolo možné jeho žiadosti vyhovieť. Ústavný súd uvádza, že sťažovateľovi ako žalobcovi v napadnutom konaní nič nebránilo, po predložení rovnopisu tohto rozsudku, požiadať o vyznačenie tejto doložky (kedykoľvek po jej vytvorení 7. augusta 2019, pozn.) aj zamestnanca informačného centra okresného súdu a zabezpečiť si tak dispozíciu s právoplatným a vykonateľným exekučným titulom. Na tomto mieste ústavný súd k tvrdeniu sťažovateľa, že okresný súd vyznačil doložku právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku okresného súdu s chybami, a nie v znení jeho opravného uznesenia, čo spôsobuje, že dosiaľ nemá vykonateľný exekučný titul, len stručne konštatuje, že opravné uznesenie v dôsledku sťažovateľom podaného odvolania nenadobudlo právoplatnosť, a preto tvrdenia o spôsobení zbytočných prieťahov postupom okresného súdu nesprávnym vytvorením doložky považuje za nedôvodné.

18. Ústavný súd však identifikoval neefektívnu a nesústredenú činnosť okresného súdu pri vykonávaní úkonov ako súdu prvej inštancie v dovolacom konaní. Ústavný súd po oboznámení sa s listom najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 177/2020 z 25. novembra 2020, ktorým bol spis vrátený okresnému súdu, konštatuje, že okresný súd sa pred predložením veci najvyššiemu súdu nevysporiadal so skutočnosťou, že žalovaný v 2. rade nepredložil rozhodnutie Centra právnej pomoci, kancelárie Humenné o poskytnutí právnej pomoci v dovolacom konaní, ale predložil len takéto rozhodnutie vzťahujúce sa na základné konanie, a preto ho bolo potrebné vyzvať na zaplatenie súdneho poplatku, čo okresný súd nevykonal. Taktiež okresný súd vec predložil najvyššiemu súdu bez plnomocenstva, ktorým by žalobca splnomocnil právneho zástupcu na jeho zastupovanie v dovolacom konaní.

19. Ústavný súd taktiež identifikoval obdobie nečinnosti v napadnutom konaní o to pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľa na opravu rozsudku okresného súdu, ktorý bol okresnému súdu doručený 30. decembra 2019. Okresný súd o uvedenom návrhu, ktorý obsahoval len návrh na opravu označenia sťažovateľa ako žalobcu v jeho záhlaví, rozhodol po takmer 15 mesiacoch, čo nemožno považovať aj s ohľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania, ktoré sa začalo v roku 2006 a v ktorom už ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov, za postup v súlade s imperatívom obsiahnutým v čl. 17 CSP. Na uvedenom nemení nič ani obrana okresného súdu, že spis sa nenachádzal v čase podania tohto návrhu v jeho dispozícii, keďže ako vyplýva z následného priebehu napadnutého konania, ani po vrátení spisu z ústavného súdu nedošlo v primeranej lehote k rozhodovaniu o tomto návrhu.

20. V závere ústavný súd posudzoval postup okresného súdu pri rozhodovaní o náhrade trov prvoinštančného konania a pri rozhodovaní o výške trov odvolacieho konania. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že pri svojom rozhodovaní už štandardne zohľadňuje judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“). V prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11) naozaj ESĽP v bode 50 rozsudku konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo teda zahŕňa aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote. Zároveň ESĽP v bode 46 uvedeného rozsudku uviedol, že na účely čl. 35 ods. 1 dohovoru je súčasne potrebné formulovať ústavnú sťažnosť takým spôsobom, ktorý umožní ústavnému súdu preskúmať celkovú dĺžku namietaného konania.

21. Tak, ako vyplýva z druhého výroku rozsudku okresného súdu o trovách konania, mal okresný súd rozhodnúť do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť v spojení s rozsudkom krajského súdu 22. júla 2019. Okresný súd o trovách prvoinštančného konania nerozhodol a nerozhodol ani o výške trov odvolacieho konania, a to napriek skutočnosti, že podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Ako vyplýva z vyjadrenia okresného súdu, tento bude o náhrade trov prvoinštančného konania a o výške trov odvolacieho konania rozhodovať až po rozhodnutí dovolacieho súdu.

22. Ústavný súd konštatuje, že aj keď rozhodovanie o trovách konania z hľadiska jeho povahy nemožno považovať za vec, resp. záležitosť podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v pravom slova zmysle, hoci tvorí integrálnu súčasť civilného súdneho konania, a teda mu nemožno pripisovať rovnakú dôležitosť z hľadiska poskytovania ochrany pred zbytočnými prieťahmi ako pri rozhodovaní o merite veci, okresný súd, ktorý o trovách konania nerozhodol ani po 22 mesiacoch od právoplatného skončenia veci v jej merite a jeho nečinnosť pretrváva, s prihliadnutím práve na celkovú dĺžku napadnutého konania, ktoré trvá už šestnásty rok, spôsobil svojou nečinnosťou zbytočné prieťahy v konaní.

23. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní po právoplatnosti nálezu ústavného súdu došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

24. Ústavný súd v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu). Okresný súd je povinný postupovať striktne podľa zásad v zmysle čl. 17 CSP (s ohľadom na druhý výrok jeho právoplatného rozsudku č. k. 16C/103/2006-1070 z 27. novembra 2014, pozn.) a podľa § 262 ods. 2 CSP.

25. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 24 500 eur s poukázaním na celkovú neprimeranú dĺžku napadnutého konania, zdôrazňujúc, že ťažko znáša tento dlho trvajúci stav právnej neistoty a má to negatívny vplyv na jeho zdravie.

26. Prieťahy či nečinnosť súdu v konaní sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah súdu proti základným ústavne zaručeným právam (slobodám). Pritom taký zásah sám nie je výrazom

(výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci súdu a ako taký sa vymyká obvyklému, prieskumnému či inému konaniu. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na primerané súdne konanie nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším prieťahom (ústavným príkazom), ale už raz vzniknutý prieťah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primeranú finančnú náhradu podľa čl. 127 ods. 3 ústavy.

27. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Vzhľadom na konštatované zbytočné prieťahy okresného súdu v napadnutom konaní s prihliadnutím, že napadnuté konanie bolo už v čase podania ústavnej sťažnosti v merite právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 500 eur za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku nálezu).

29. Vo zvyšnej časti, t. j. nad rámec priznaného finančného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výrokovej časti nálezu).

V.
Trovy konania

30. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 567,28 eur (bod 4 výroku nálezu).

31. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Priznal náhradu za tri právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie na výzvu ústavného súdu z 5. mája 2021. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2020 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 177 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,62 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 187,62 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2020, t. j. za dva úkony sumu 375,24 eur. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2021 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 181,17 eur, čo spolu s režijným paušálom predstavuje sumu 192,04 eur. Takto stanovená odmena za tri úkony predstavuje celkom sumu 567,28 eur.

32. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu